

Németh Márton – Visky Ákos László

Szubjektív tapasztalatok

Egy online konferencia hasznáról és káráról

Az alábbiakban két különböző szempontból készült összefoglaló olvasható a 2020. december 2-i „404 Not Found” – *Ki őrzi meg az internetet?* című videokonferencia és workshop előkészítéséről és lebonyolításáról. Visky Ákos László szervezői oldalról közelít a konferenciához, míg Németh Márton résztvevői szemmel mutatja be az eseményt, azonban közös bennük a személyes tapasztalatokon nyugvó megközelítésmód.

Szervezői szemmel

Az elmúlt években az Országos Széchényi Könyvtárban 2017-ben indult webarchiválás projekt szakmai rendezvényeként évi rendszerességgel szervezzük meg a bevezetésben olvasható workshopot¹. Amit bár workshopnak hívunk (most először került a rendezvény megnevezésébe a konferencia), mert szeretnénk ezt a jelleget is erősíteni, sokszor mégis a konferencia jelleg a domináns, előadásokkal, beszélgetésekkel és bemutatókkal, melynek célja a webarchiválás tevékenységének, eredményeinek hazai népszerűsítése, és a kapcsolatépítés más érintettekkel. Ezeket a rendezvényeket mindig igyekszünk egy aktuális témához kapcsolni, ami 2020-ban a közép-európai webarchívumok együttműködési lehetőségei és összekapcsolásuk előnyei lett volna. Ez azonban az év elejétől kibontakozó koronavírus-járvány miatt meghiúsult. Szerencsére B tervként kézenfekvő volt a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia (KDS)² keretében néhány megyei könyvtárral akkortájt lezáruló együttműködésnek szentelni az őszi rendezvényt, hiszen ez szintén a közös munka és feladatmegosztás előnyeire mutatott példát,

igaz, eredeti terveinkkel ellentétben csupán hazai és intézményi szinten.³ Mire szeptemberben tevőlegesen elkezdtük a szervezést, már tudtuk, hogy online kerekék között lesz lebonyolítva a konferencia.

Mondhatnánk, hogy némi rutinnal fogtunk a munkához, hiszen már három sikeres rendezvényt tudtunk a hátunk mögött, habár azok hagyományos kerekék között megtartott offline konferenciák voltak. Ezért felvetődött bennünk a kérdés: mégis miben lesz más mindez online formában? Mindenki kényelmesen rácsálhatja a perecet az előadások alatt otthonában, nem kell a szünetre várjon? De várjunk csak, a szünet nem csak a testi felfrissülésre szolgál, a legfontosabb kollégák közötti beszélgetések ekkor zajlanak. De hát most mindez hogyan lesz? Eközben a program véglegesítése és a belső előkészítő munkák jól haladtak, egyedül a nóvum kapcsán szaporodtak a kérdőjelek – de előbb gyorsan szaladjunk át a főbb csomópontokon!

2019

2018

2017

A rendezvény kötelező eleme az éves munka összefoglalása, melyet ezúttal is *Drótos László* témafelelős vállalt magára, a moderátori szerepet pedig szokásos módon *Moldován István* töltötte be. Mivel 2020-ban történt a hazai webarchiválás jogi hátterének⁴ megteremtése, kézenfekvő volt, hogy erről *Szöllás Péter*, az Emberi Erőforrások Minisztériuma főosztályvezetője adjon áttekintést. *Maczelka Árpád* projektkoordinátort a KDS általános bemutatására kértük fel, jómagam pedig az intézmények közötti együttműködés lehetőségeit ismerttettem. Szerettünk volna KDS-partnereinknek is teret adni, ezért kértük fel előadónak *Szécsényi Orsolyát* az egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtárból, aki a saját intézményi szemszögükből mutatta be a projektben való részvételt. Mivel tavaly nemcsak jogi területen történt látványos előrelépés, hanem szoftveres fejlesztések is történtek, a délutáni workshopon *Drótos László* és *Németh Márton* webkönyvtárosok olyan szoftvereket mutattak be, amelyekkel kisebb helyi webarchívumok is kialakíthatók.

Sajnálatos módon hiába voltak rendszeres előkészítő megbeszélések, mégis becsúszott egy apró, de szerencsére még időben orvosolható hiba. Mivel a szó elszáll, és írásos lenyomat sem születik mindenről ezeken a rendezvényeken, ezért videófelvételt szoktunk készíttetni, hogy utólag is megtekinthetők legyenek az előadások, azonban nem számoltunk ennek a személyiségi jogi

feltételeivel. Már javában folyt a regisztráció, amikor szembesültünk ezzel a problémával, amit úgy tudtunk orvosolni, hogy az előadóktól és az előzetesen jelentkezőktől beleegyező nyilatkozatot kértünk utólag, illetve úgy módosítottuk a jelentkezési űrlapot, hogy a továbbiakban csak a kép- és hangfelvétel tudomásulvétele mellett lehetett regisztrálni.

Muszáj kitérnünk az informatikai problémák ismertetésére is, mert a tavalyi év során sokan szembesültek hasonlóval az online életre való áttérés során, amit valószínűleg mindenki kicsit másképp oldott meg, nem nélkülözve közben a rögtönzött elemeket sem. Az mindenki számára egyértelmű lehet, hogy az internetkapcsolat bár feltétele, önmagában még nem elég egy online konferencia sikeres lebonyolításához. Sokan bele sem gondolnak, hogy amikor azt mondják „felteszem a világhálóra”, az pontosan mit jelent? Egy nyomtatott könyvet fel tudok tenni a könyvespolcomra, de az e-könyvet hogyan teszem fel, hova és milyen lépésekkel? Bizony szoftverekre van szükségünk és tárhelyet szolgáltató szerverekre, és ehhez némi informatikai segítség sem árt. Szerencsére nekünk mindkettő kéznél volt: támaszkodhattunk az OSZK informatikusaira és a 2020 elején használatba vett *Microsoft Office 365* programcsomagra, azon belül is a *Teams* applikációra. A járványhelyzet következtében hirtelen nagy kereslet lett a különböző online kommunikációt lehetővé tevő programokra, melyek előnyeinek és hátrányainak taglalása még jó ideig muníciót szolgáltat az informatikai lapok számára. Azonban nem mindegyik alkalmas nagyobb létszámú rendezvény lebonyolítására úgy, hogy a résztvevőknek megfelelő felhasználói interakciót biztosítson, ráadásul ingyen. És azt azért lássuk be, ha egy intézmény leteszi a voksát egy fizető programcsomag mellett, amelynek van a feladat elvégzésére alkalmas eleme, akkor nüansznai előnyök miatt nem fog újabbat vásárolni.

Igyekeztünk felkészülni minden eshetőségre. Heyran Balázs informatikus kollégánk segítségével lépésről-lépésre építettük fel a konferencia modelljét, ami- ben persze mások tapasztalataira is támaszkodtunk, gondolunk itt például az őszi Networkshopra. Ezúttal nem az volt a kérdés, hogy hányan férnek el az OSZK dísztermében, és hogy milyen legyen a hangosítás, vagy hogy hova kerüljön az előadói pulpitus, hanem hogy hogyan lehet biztosítani a résztvevők megszólalását; és szükség esetén miképp lehet technikai segítséget nyújtani a közönségnek vagy az előadónak, akár az előadások közben. Ugyanis a Teams eredendően egy szervezet belső kommunikációjának támogatására lett kialakítva, és bár sokat fejlesztették az elmúlt időszakban az új kihívásra reagálva, azért még vannak benne megkötések. Meg lehet hívni szervezeten kívüli felhasználót egy értekezletre, aki egy gyors regisztrációt követően ingyenesen használhatja, akár telepítve, akár böngészőn keresztül az Teamset, de nem minden esetben működik minden funkció. Márpedig pont az lenne a lényeg, hogy az intézményi és a külsős résztvevők egyaránt megtekinthessék az előadást, vagy adott esetben hozzá tudjanak szólni. Ha már egyszer rákényszerültünk az online formára, akkor ki tudjuk használni

azokat a funkciókat is, melyekkel gazdagabbá tehetjük az információáramlást, például a külön beszélgetéseket biztosító chattel. (Azt most hagyjuk, hogy milyen vicces kifejezéseket használnak a programok, mi az „esemény”, mi a „szoba” – amit nem kell soha kifesteni –, és ezeket hogyan tudja magának lefordítani egy laikus felhasználó.) Futó ötletként ugyan felmerült, hogy a külső résztvevők ideiglenes OSZK-s hozzáférést kapjanak, de végül elvetettük ezt az ötletet. Így aztán a lehetőségek és a korlátok végiggondolása után egy csoportot hoztunk létre a rendezvény lebonyolítására, mert ez a forma biztosított minden olyan funkciót, melyet szükségesnek gondoltunk.

Persze ez csak a kérdések egyikét zárta le. Mivel a Teams nem egy általánosan ismert program, szükségesnek gondoltuk egy rövid segédlet elkészítését, valamint lehetőséget biztosítottunk a program tesztelésére, mely során az érdeklődők előzetesen, tét nélkül ismerhették meg és próbálhatták ki az egyes funkciókat. Ugyanezt biztosítani kellett az előadók részére is, hiszen nekik a prezentációjukat is kezelni kell az előadás alatt, és a Teams többféle módot is biztosít a képernyő megosztására. Ezt a funkciót érdemes csak az előadók részére fenntartani, a véletlen és zavaró megosztások elkerülése végett. De vajon érdemes-e központilag letiltani a résztvevők mikrofonját, vagy elég, ha csak kérjük azok kikapcsolását? Vajon mennyire működik, hogyha valaki szót kér és bekapcsoljuk a hangot, vagy ez csak megtöri az amúgy is feszélyezett spontaneitást? Nem tudhattuk előre, hogy a rekordszámú résztvevők milyen készségekkel, tapasztalatokkal – és tegyük hozzá: eszközökkel rendelkeznek. A hangulatot oldhatja, ha egy kiscica nyávogása beszűrődik előadás közben, de bizonyos esetekben ez kellemetlen is lehet (pl. a felvételtől bejátszott megnyitó alatt, ahol nincs lehetősége az előadónak viccet elütni a dolgot). Bízunk benne, hogy egy ilyen baki, vagy ha valaki anélkül akar hozzászólni, hogy megadta volna magának a hangot – mert végül mindenkinek magának kellett kezelnie a mikrofonját – nem von le a rendezvény értékéből. A chatfunkcióval pont fordított a helyzet, annak előadás közbeni használata – pl. kérdés az előadóhoz – olyan lehetőséget biztosít egy online rendezvényen, amire egy hagyományos módon lebonyolított konferencián nincsen lehetőség.

De hogyan oldjuk meg, hogy legyen vizuális azonosíthatósága a workshopnak, vagy hogy legalább az előadók kitűnjenek a résztvevők közül? Úgy gondoltuk, hogy ha már lehetőség van háttérkép használatára, akkor a rendezvény plakátját képernyőn lehetne tartani a belépés idején vagy a szünetben, ahogy egy „normális” rendezvényen is ki van függesztve a program emlékeztetőnek. Azonban bármennyire is próbáltunk átgondolni minden fontosnak vélt dolgot, és előzetesen kipróbálni, akadtak nem várt szituációk. Ki gondolt arra, hogy a szünet hosszabb lesz, mint a Windowsban bekapcsolva maradt alapértelmezett pihenő funkció ideje, így a gondosan beállított plakát helyett egy idő után már csak a fekete képernyő látszik majd? Talán a szünetet is el kellett volna próbálni.

Vajon mi az oka annak, hogy a próbákön elsőre sikerült megosztani a prezentációkat a képernyőn, de a rendezvényen élesben hosszú percek múltak el kínos próbálkozással? Talán túlzásba vittük a próbákat – a konferencia előtt is volt még egy utolsó –, és a kissé lassú Teams nem érzékelte, hogy nem a korábban már megnyitott és óvatlanul becsukott PPT-fájlt kell keresnie? Utólag már persze azt is tudjuk, hogy hasznos lehet, ha a szervezők és az előadók a háttérben is tudnak egymással kommunikálni (pl. „nem tudom beengedni a jelentkezőt” vagy „be-kapcsolva maradt a megosztásod”), és ezzel nem a plénomot kell terhelni. Szerencsére a szervezői chat gyors létrehozásával és használatával sikerült megoldani ezt a problémát. Bizony, kicsit menet közben kellett tanulni a szakmát.

A konferencia zárásával, a számítógépek kikapcsolásával nem ért véget a munka. Igaz, a szervezőkre ráfért egy kis pihenés, de utána érdemes volt újra összegyűlni és kielemezni a szervezési folyamatot, átbeszélni a felmerült hibákat és tanulságokat. Lépésről lépésre mentünk végig minden szálön, felidézttük a problémákat, megoldásokat, és igyekeztük a történetek fényében értékelni az eredményeket.

Ha szeretnénk megvonni az esemény mérlegét, érdemes azt különböző szempontok szerint vizsgálni. A tény, miszerint a koronavírus-járvány adta helyzet ellenére is meg tudtuk tartani a rendezvényt, mindenképpen pozitív. Az online konferenciát ráadásul kimagasló érdeklődés övezte, hiszen korábban még soha nem regisztráltak és nem vettek részt ennyien az általunk rendezett eseményeken. Nem tudjuk, hogy ebben annak volt-e nagyobb szerepe, hogy a szakmai közönség továbbra is fokozott érdeklődéssel tekint a még mindig újdonságnak számító webarchiválási tevékenységre, vagy a gyors és egyszerű online becsatlakozás volt vonzó számukra. Az is lehet, hogy az elmúlt évek ismeretterjesztő tevékenysége fordult termőre.

Nemcsak a rendezvényre nézve pozitív visszajelzés, hanem magára a webarchiválásra is, hogy a délutáni workshopon bemutatott virtuális gépbe integrált szoftvercsomag iránt többen mutattak érdeklődést és kértek hozzáférést kipróbálásra. Talán akkor sem tévedünk nagyot, ha összefüggést vélünk felfedezni a konferencia sikere, és a másfél hónappal később meghirdetett webarchiválás tanfolyam iránti érdeklődés között. Mivel alig egy hét alatt betelt a létszámkeret, a további érdeklődők számára tervbe vettünk egy márciusi alkalmat.

Végül a mundér indokolatlan védelme nélkül helyezhetjük a mérleg pozitív serpenyőjébe azt a tényt, hogy gyakorlatilag érdemi előzetes tapasztalat nélkül sikerült jelentős probléma nélkül lebonyolítani a konferenciát.

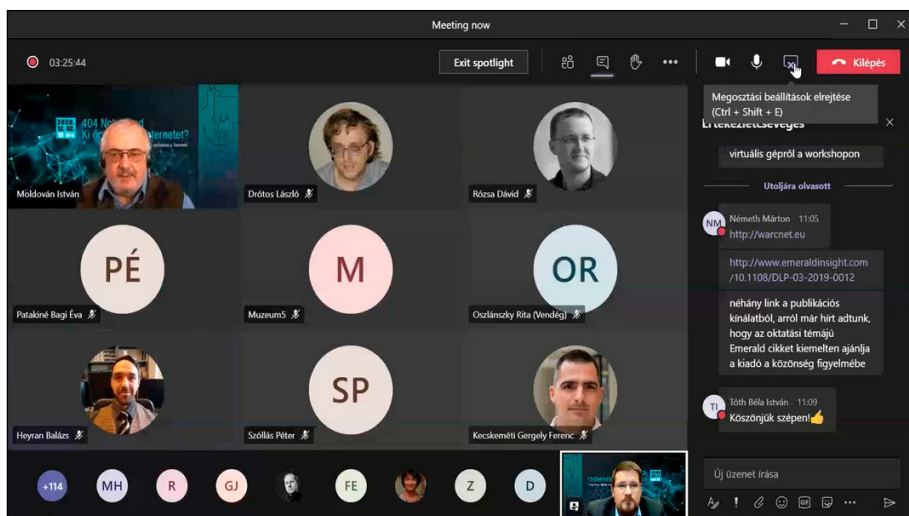
De vajon mi kerülhet ezekkel szemben a mérleg negatív serpenyőjébe? Hogy szervezés közben mindig találtunk újabb problémát? Ez akkor lett volna baj, ha nem sikerül rájuk megoldást találni és emiatt nem lehetett volna megtartani a rendezvényt. Szerencsére ilyen súlyú malőr nem történt, a felmerülő kérdések a szervezési folyamat normál keretei között maradtak. Két komolyabb problé-

mát azonban meg lehet állapítani, ami az online lebonyolításból fakadt. Az előadóknek nehézséget okozott, hogy gyakorlatilag vakrepülésként kellett előadni mondandójukat, mert egyrészt a monitoron kívül semmit nem láttak, másrészt szinte semmi interakció nem volt a közönség részéről. Egy offline megtartott előadás közben lehet figyelni a közönség reakcióit, lehet arra reflektálni és ügyesen kihasználni adott esetben. Egyetlen élő közönségreakcióként a chat funkció nőtt, ami mégis inkább két előadás között mutatott aktivitást, illetve a házigazdák tudtak plusz információkat megosztani a hallgatósággal általa. Lehet, hogy ezzel elébe is mentek a kérdéseknek? Szerencsére az irányítótorny nem hagyta magára a pilótákat, és szükség esetén figyelmeztette őket az időkeret túllépésére.

Ugyanis az időérzék is elveszett valahol, főleg e sorok írójánál, de valahogy mégis pontosan tudtuk tartani a menetrendet. Az értékelés során úgy tűnt, hogy alacsony maradt a hallgatói aktivitás, mind az előadások, mind a workshop tekintetében. De ha felidézzük a korábbi rendezvényeket, ott se találkoztunk minden esetben kimondottan élénk közönségreakcióval.

Ráadásként még egy dologról érdemes elgondolkodni, mely ugyan állandó eleme a konferenciáknak, mégsem szerepel az évkönyvekben: a szünetek alatt, vagy a fehér asztalnál folytatott beszélgetések. Ezekről most kénytelenek voltunk lemondani.

Az informális, szakmai-baráti beszélgetések hiányát kétségkívül az online forma negatív hatásának tekinthetjük, azonban ha arra gondolunk, hogy ez volt az ára a mérleg pozitív serpenyőjébe kerülteknek, úgy gondoljuk, hogy mégis megérte.

A videokonferencia csevegőablaka

Résztevői szemmel

A legutóbbi workshopunk jelentősége abban mérhető, hogy egység teremtődött a különbözőségben, hiszen valamennyi előadás reflektált a webarchiválás különféle megközelítésmódjaira és értelmezési lehetőségeket is kínáltak azokra, valamint választ kerestek az online világ szülte kihívásokra. Az előadások a webarchiváláshoz kötődő intézményi együttműködési szükségletek keretei között több ponton is kapcsolódtak egymáshoz.

A workshop állandó elemeként – immár hagyományt teremtve – elsőként *dr. Latorcai Csaba*, az Emberi Erőforrások Minisztériuma közigazgatási államtitkára mondott köszöntőt. Beszédében a kultúrában bekövetkezett változásra reflektált, amelyet az elmúlt évtizedben bekövetkezett digitális fordulat eredményeként nevezett meg. Továbbá deklarálta a webarchiválás jelentőségét: lehetővé teszi, hogy a magyar kultúra online formái is megőrizhetővé és átörökíthetővé váljanak.

Ezt követően *Rózsa Dávid*, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója köszöntötte a résztvevőket. Kitért arra, hogy 2021-től az intézmény állandó szolgáltatásainak részét képezi a webarchiválás, amelynek a jogi kereteit már kidolgozták, gondozása pedig az e nyáron létrehozott Webarchiválási Osztály feladata lesz. A 2017-ben elindult pilotprojekt során az intézmény felmérte a webarchiválás munkafolyamatainak kialakításához szükséges kihívásokat, és megteremtette annak kereteit. Mindez széles együttműködési rendszerben valósul meg, amely nem hagyja figyelmen kívül a határon túli magyar kultúrát sem.

Szöllás Péter, az Emberi Erőforrások Minisztériuma főosztályvezetője nyitó előadásában a köszöntőkben foglaltakra utalva szintén leszögezte, hogy az online formában közzétett kulturális örökség továbbörökítésének egyik fontos módja a webarchiválás, a nemzetközi gyakorlat figyelembevételével. A cél az, hogy a hatályos jogszabályi feltételek, a technológia és a szolgáltatási formák megteremtésével a magyar tartalmak minél szélesebb köre megőrizhetővé váljon. Ehhez folyamatos munkafolyamat-monitorozás és szoftverfejlesztés szükséges. A webarchiválás jogi hátterének kialakítása című prezentációjában dinamikus folyamatként határozta meg ezt a szolgáltatási tevékenységet, amely állandó megújításra szorul. Előadásában méltatta a 2017-ben indult OKR-projekt keretében megvalósult webarchiválási pilot projekt eredményeit, és hogy a projekt tapasztalatait felhasználva akkreditált továbbképzések zajlanak, valamint a nemzetközi szakmai környezetbe is sikerült bekapcsolódni. Szöllás továbbá elmondta, hogy a jogszabályi előkészítés során az EMMI és az OSZK munkatársainak együttműködésével közös munkacsoport jött létre egy vonatkozó kormányrendelet kidolgozására.

Az előző év webarchiválási eredményeit idén is *Drótos László* ismertette humort sem nélkülöző előadásában. Felvázolta a nemrég átalakult OSZK-s szervezeti kereteket, és kitért az infrastruktúrára is: a webarchiválás három szerverrel

(webadmin, webarchívum, webharvest), és mintegy 150 TB tárhellyel valósul meg. A szervereket az év folyamán többször költöztetni kellett. Két nagy webaratást végeztek 2019 végén és 2020 nyarán, ezzel párhuzamosan 2020 februárjában elindult az új honlap (webarchivum.oszk.hu), amely fontos és naprakész tájékoztatást nyújt a szakembereknek, a sajtó munkatársainak és minden egyéb érdeklődőnek. Drótos a legnagyobb nehézséget a közösségi média (pl. Facebook, Instagram) megőrzésében látja, mégpedig azért, mert az archiváló eszköz (arató-robot) fejlesztése képtelen lépést tartani az említett weboldalak szerkezetének folyamatos változásaival.

A további előadások központi témája az együttműködés volt, illetve az ehhez kapcsolódó keretek felvázolása.

Maczelka Árpád által bemutatásra került a Közgyűteményi Digitalizálási Stratégia (KDS), amelynek kiemelt célja a nemzeti öntudatra nevelés, továbbá a nemzeti műveltség elsajátítása. Előadásában rámutatott arra, hogy a felhasznált információk hitelességét az ágazati aggregátorok garantálják. A stratégia háttérét adó kormányhatározatok (1486/2015. (VII. 21.), 1404/2017. (VI. 28.)) célja, hogy a közgyűtemények a kulturális örökség megőrzőiből annak első számú és forrásértékű megosztóivá váljanak, és egyben értékkeremtővé is, a tartalmak új kontextusba helyezésével. A 2019-ben megjelentetett *Fehér Könyv* módszertani útmutatóként szolgál a közgyűtemények számára. Az ugyanebben az évben kiírt tenderen összesen tizenegy nyertes pályamű született.

Visky Ákos László előadásában hangsúlyozta, hogy a kooperációról való gondolkodás és annak kiterjesztése fontos adalék, sőt szinte alapkövetelmény a webarchiválás feladatainak sikeres ellátásához. Az OSZK és a megyei hatókörű városi könyvtárak közti együttműködést sikerült megalapozni a 2020-as év során. Az együttműködéssel kéz a kézben jár a sokszínűség, hiszen minden térség olyan kulturális specifikummal bír, amely jelentős mértékben gazdagítja a webarchiválás forrásait. Az ideális helyzet viszont az lenne, ha a partnerek a gyűjtés mellett a feldolgozásban és a metaadat-ellátásban is segítséget tudnának nyújtani.

Szécsényi Orsolya helyismereti könyvtáros erre az imént említett együttműködésre konkrét példát hozott, bemutatva az egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár gyakorlatát. Előadásában ismertette a megvalósult HevesTékaDigit című pályamunkájukat. Ennek a fő mondanivalója az általános KDS-ről szóló előadásban említett új kontextusok, az értékkeremtés kereteinek felvázolása voltak, mindezt kiegészítve a webarchiválás szerepével. A megyei lakosság bevonásával olyan tudásanyag halmozódott fel, amely megteremtette a digitalizálás és a digitalizált anyag újrahasznosításának alapjait. A kutatás során összegyűjtött címek a webarchiválás során is hasznosíthatók. A felhalmozott helytörténeti tudás a *summajatirom.hu* honlapon érhető el. További példa a tartalom új keretek között történő felhasználásának a *Városfoglaló* játék, amely Eger várostörténetét mutatja

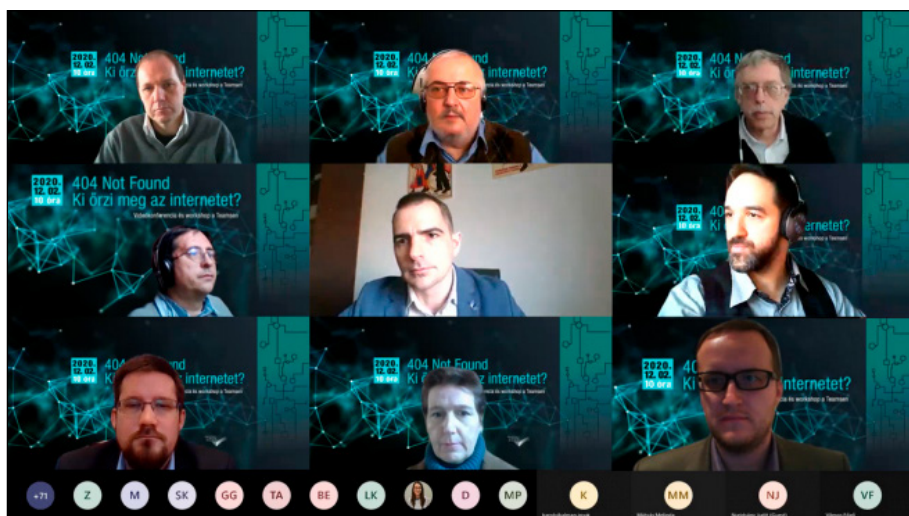
be a virtuális térben. A felhasználók játék közben kultúrtörténeti ismeretekkel gazdagodhatnak, miközben hozzáférnek a felhasznált szakirodalomhoz is.

Délután *Drótos László*val közösen bemutattuk azokat a szoftvereket, melyeket együttműködő partnereink a gyakorlatban használhatnak a webarchiváláshoz, s azt a virtuális gépet, melynek segítségével előre telepítve, beállítva tudjuk rendelkezésre bocsátani számukra a szükséges munkakörnyezetet. (Erről részletesen a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2020/12-es számában megjelent *Egyedi mentésekre szolgáló webarchiváló szoftverek* című cikkünkben írtunk.)

Fórum keretében lehetőség lett volna meg tárgyalni az előadásokkal kapcsolatos kérdéseket, véleményeket. Kérdések azonban alig voltak. Nem is mindenkinek volt a résztvevők közül mikrofonja, a csevegőfunkció sem lett jól kihasználva a résztvevők által, bár az előadók legalább fontos kiegészítő információkat tudtak megosztani ezen keresztül. A felhasználói élmény előadói szempontból sem volt fényesnek nevezhető. A videokonferencia-felület hibája miatt a próba során megosztott prezentációk beragadtak a felületen, nem lehetett jól követni azokat. Az előadás során, ha meg lett osztva valami, akkor nem volt arra lehetőség, hogy az előadó emellett a konferencia fő képernyőjét, vagy a saját jegyzeteit is nyomon tudja követni. Nem lehetett látni a közönséget, így a hagyományos, fizikai térben történő előadásokkal szemben metakommunikációs szinten semmiféle kapcsolat nem volt a hallgatósággal. Az előadóknak a moderátorokkal sem volt közvetlen kapcsolata, az időérzék is nagyon könnyen cserben tudta hagyni őket. Nemcsak látni, de hallani sem lehetett a résztvevőket, a dialógus teljes hiánya alapvetően negatív irányba befolyásolta az előadások hatékonyságát. Nem volt mód a kávészünetekben zajló informális társalgásra, nem nyújtott közösségi élményt a workshop a résztvevők számára.

Arra csak az esemény közepette jöttünk rá, hogy külön csevegőcsatornában lehet a moderátorokat érintő problémákat meg tárgyalni (pl., ha valaki regisztrált résztvevőként nem tudott belépni a felületre). A rendezvény szünetében ki akartuk rakni a programot ábrázoló háttérképet, de az a számítógép, amiről a kivetítés ment, alvó üzemmódba helyezte magát, így leállt persze a program megjelenítése.

A rendezvény pozitív hozadéka, hogy a délutáni tutoriált személyes részvételű konferencián ennyire interaktív módon nem lehetett volna megtartani. A szoftverbemutatóhoz ez a forma ideálisnak tűnt, s általában is az információk átadása miatt feltétlenül szükséges volt, hiszen máskülönben még ilyen rendkívül korlátozott módon sem tudtuk volna eljuttatni azokat a célközönség felé; másfelől viszont az online konferencia egyértelműen kényszermegoldás, semmilyen értelemben sem tudja pótolni a fizikai rendezvény szakmai és közösségi élményét, és csupán igen korlátozott módon használható információátadásra.

*Visky Ákos László, Moldován István, Drótos László,
Németh Márton, Kecskeméti Gergely, Heyran Balázs,
Maczelka Árpád, Szécsényi Orsolya, Rózsa Dávid*

Jegyzetek

1. <https://webarchivum.oszk.hu/szakembereknek/404-not-found-workshop/> (2021.01.10.)
2. <https://digitalisjoletprogram.hu/hu/tartalom/kds-kozgyujtemenyi-digitalizalasi-strategia> (2021.01.10.)
3. Erről bővebben lásd Visky Ákos László: *Gyorsmérleg az OSZK Webarchívum és a KDS-K pályázat nyerteseinek együttműködéséről.* = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 29. évf. 2020. 7–8. sz. 24–38. p. <http://epa.oszk.hu/01300/01367/00330/pdf/> (2021.01.10.)
4. A 2020. május 19-én megszavazott kulturális törvény módosítása (2020/XXXII. tv.) a nemzeti könyvtár feladatává tette a webtartalom megőrzését. Lásd még az 1358/2020. (VII. 1.) számú kormányhatározatot az OSZK webarchiválási feladataihoz rendelt költségvetésről 2021-re és az azt követő időszakra vonatkozóan, és a 626/2020. (XII. 22.) számú kormányrendeletet a webarchiválás részletes szabályairól.